



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Budżetu i Finansów

KBF-4101-007-01/2014
P/14/012

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/012 – Nadzór nad publicznym obrotem instrumentami finansowymi
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontroler	Wiesław Lipski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88786 z dnia 28 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych Spółka Akcyjna, ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa,
Kierownik jednostki kontrolowanej	Iwona Sroka, Prezes Zarządu

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ nadzór Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (KDPW S.A.) nad ewidencją papierów wartościowych uczestników systemu depozytowego oraz prowadzenie obowiązkowego systemu rekompensat zabezpieczającego interesy inwestorów w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2014 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Regulaminie Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i w innych regulacjach wewnętrznych KDPW S.A. uregulowane zostały zasady sprawowania nadzoru nad prawidłowością prowadzenia ewidencji papierów wartościowych przez uczestników systemu depozytowego. Nadzór wykonywany był w formie codziennej bieżącej analizy danych otrzymywanych w raportach z ewidencji papierów wartościowych oraz w formie corocznych inspekcji w siedzibie uczestników systemu depozytowego. Uczestnicy systemu depozytowego zawiadamiani byli o każdym przypadku wykrycia błędów lub nieprawidłowości w ich raportach lub bilansach i zobowiązani do poinformowania KDPW S.A. o przyczynach powstania nieprawidłowości oraz sposobie ich usunięcia. Informacje o stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowościach i uchybieniach w działalności uczestników systemu depozytowego przekazywane były do Komisji Nadzoru Finansowego.

KDPW S.A. zorganizował i prowadził w kontrolowanym okresie obowiązkowy system rekompensat zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi² (zwaną dalej ustawą o obrocie). Opracowany został i przyjęty przez Radę Nadzorczą KDPW S.A. Regulamin Funkcjonowania Systemu Rekompensat. Na podstawie danych otrzymanych od uczestników systemu weryfikowana była poprawność ustalenia wpłaty rocznej do systemu oraz kontrolowana terminowość wnoszenia wpłat i zgodność wpłaconych kwot z zadeklarowanymi. Egzekwowano od uczestników systemu należne nieuregulowane wpłaty i odsetki za opóźnienia we wpłatach. Zgodnie z przyjętymi

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2014 r. poz. 94 ze zm.

uregulowaniami środki systemu rekompensat lokowane były w bezpieczne instrumenty finansowe. Roczne sprawozdania Zarządu KDPW S.A. z działalności systemu rekompensat zbadane były przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły zdarzenia uzasadniające dokonywanie wypłat inwestorom ze środków systemu rekompensat.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Bezpieczeństwo ewidencji instrumentów finansowych oraz zabezpieczenie interesów inwestorów

1.1. Nadzór nad ewidencją papierów wartościowych

Opis stanu faktycznego

Stosownie do zadań określonych w art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy o obrocie, w zakresie nadzorowania zgodności wielkości emisji z liczbą papierów wartościowych zarejestrowanych w depozycie papierów wartościowych, KDPW S.A. sprawował w kontrolowanym okresie nadzór nad prawidłowością prowadzenia ewidencji papierów wartościowych przez uczestników systemu depozytowego. Zasady prowadzenia depozytu papierów wartościowych uregulowane były szczegółowo w rozdziale III Regulaminu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, przyjętego Uchwałą Rady Nadzorczej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. Nr 8/58/98 z dnia 24 lipca 1998 r. (ze zmianami). Nadzorowanie prowadzenia ewidencji papierów wartościowych przez uczestników Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych (KDPW) reguluje § 34 ust. 3 Regulaminu, a zasady nadzorowania § 37 Regulaminu.

Zadania KDPW S.A. w zakresie nadzoru nad ewidencją papierów wartościowych prowadzoną przez uczestników KDPW szczegółowo określone zostały w Regulaminie organizacyjnym KDPW S.A., przyjętym Uchwałą Nr 16/06 Zarządu KDPW S.A. z dnia 13 stycznia 2006 r. (ze zmianami) i przypisane do realizacji wewnętrznym komórkom organizacyjnym. Zgodnie z § 10 ust. 1 ww. Regulaminu Dział Nadzoru (Zespół Kontroli i Sprawozdawczości Ewidencji i Zespół Nadzoru nad Uczestnikami) sprawuje nadzór w stosunku do uczestników, w szczególności w zakresie spełniania warunków uczestnictwa w KDPW oraz stosowania się uczestników do zasad i procedur określonych przez KDPW S.A. dla prowadzenia depozytu papierów wartościowych na poziomie ewidencji KDPW i uczestników KDPW. Zadania Zespołu Kontroli i Sprawozdawczości Ewidencji obejmują między innymi weryfikację otrzymanych od uczestników raportów dziennych, zawierających zagregowane stany na rachunkach papierów wartościowych klientów i na rachunkach własnych uczestnika ze stanami odpowiadających im kont depozytowych, prowadzonych w KDPW. Zadania Zespołu Nadzoru nad Uczestnikami obejmują kontrolę uczestników KDPW między innymi w zakresie spełniania warunków materialno-technicznych uczestnictwa w KDPW przez uczestników prowadzących rachunki papierów wartościowych i prawidłowości odzwierciedlenia na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych w ewidencji uczestników, przeprowadzonych w KDPW rozrachunków transakcji oraz operacji na papierach wartościowych.

(dowód: akta kontroli str. 30-32, 47-49, 105-119, 168)

Ogólne zasady kontroli określone zostały w Regulaminie kontroli uczestników KDPW wykonywanej przez Dział Nadzoru KDPW S.A., przyjętym Uchwałą Nr 85/09 Zarządu KDPW S.A. z dnia 25 lutego 2009 r. (ze zmianami). Zgodnie z § 2 ww. Regulaminu kontrola dotyczy w szczególności badania, weryfikacji i oceny rejestracji papierów wartościowych na rachunkach papierów wartościowych

prowadzonych przez uczestników KDPW, pod względem zgodności zagregowanych stanów na tych rachunkach ze stanami na odpowiadających im kontach prowadzonych w KDPW, spójności tej rejestracji z procedurami ewidencyjnymi obowiązującymi w KDPW i zgodności z obowiązującymi, a także przyjętymi przez uczestnika, zasadami ewidencji.

Kontrola wykonywana jest w formie codziennej bieżącej analizy danych otrzymywanych w raportach z ewidencji papierów wartościowych i innych sprawozdań i informacji przekazywanych przez uczestników do KDPW S.A. oraz w formie corocznych inspekcji w siedzibie uczestników KDPW.

Szczegółowe postępowanie w ramach kontroli bieżącej uregulowane zostało w procedurach trzech procesów kontroli zgodności stanów kont w aplikacji DN/400.

Współpracę Zespołu Kontroli i Sprawozdawczości Ewidencji z Zespołem Nadzoru nad Uczestnikami w zakresie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli dziennej wykonywanej przy użyciu aplikacji DN/400 reguluje procedura współdziałania, w której określone zostały kolejno podejmowane działania przez Zespoły w przypadku stwierdzenia niezgodności między danymi uczestnika a danymi KDPW. Procedura wprowadza obowiązek prowadzenia tabeli zawierającej spis wszystkich błędów merytorycznych oraz opóźnień w nadesłaniu bilansów z podziałem na poszczególnych uczestników KDPW. Informacje zamieszczone w tabeli wykorzystywane są do przygotowania doraźnych i corocznych inspekcji u uczestników systemu KDPW.

(dowód: akta kontroli str. 169-177, 185-196, 294-296)

W badanym okresie kontrola bieżąca raportów przekazywanych przez uczestników systemu depozytowego wykazała 20 przypadków niedostarczenia raportów dziennych przez uczestników KDPW (siedem przypadków w 2012 r., sześć w 2013 r. i siedem w I połowie 2014 r.) oraz 1.453 błędy w bilansach uczestników wynikające z niezgodności danych zawartych w raportach dziennych z danymi KDPW (216 błędów w 2012 r., 1.224 w 2013 r. i 13 w I połowie 2014 r.). W aplikacji DN/400 systemu kdpw_stream odnotowywane są dwa rodzaje niezgodności, tj. nieprzesłane saldo na papierze wartościowym i niezgodne saldo na papierze wartościowym. W badanym okresie system kontrolny wykazał 1.037 błędów wynikających z nieprzesłania salda i 416 błędów niezgodności salda wykazanego w raportach z danymi KDPW. Najwięcej błędów dotyczących niezgodności salda wynikało z problemów technicznych między innymi takich jak nieprawidłowe działanie programu do raportowania lub błąd w obsłudze baz danych uczestnika (352) i niezaksięgowania wyciągów z konta ewidencyjnego (45). Innych błędów księgowych było 19. W okresie objętym kontrolą w ramach kontroli bieżącej analizowanych było 16.419.960 raportów dostarczonych przez uczestników (6.075.858 w 2012 r., 6.849.788 w 2013 r. i 3.494.314 w I połowie 2014 r.), z których 1.453 (0,009%) zawierało błędy.

Według przyjętych procedur KDPW S.A. informuje na bieżąco uczestników systemu o każdym przypadku nieprzesłania raportu dziennego lub wykrycia błędów w ich bilansach, a uczestnicy są zobowiązani do przesłania do KDPW S.A. pisemnego wyjaśnienia przyczyny powstania nieprawidłowości oraz sposobu ich usunięcia. Stwierdzone błędy i otrzymane wyjaśnienia są na bieżąco analizowane, a w przypadku, gdy błędy powstały na skutek przyjętej przez uczestnika nieprawidłowej praktyki w prowadzeniu ewidencji lub, gdy w okresie czterech miesięcy błędy powtórzą się trzykrotnie KDPW S.A. zwraca uczestnikowi uwagę na wystąpienie nieprawidłowości w dostarczonych przez nich raportach lub zaleca podjęcie działań w celu wyeliminowania przyczyn tych nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych analiz w kontrolowanym okresie skierowano do jednego uczestnika zalecenie wprowadzenia odpowiednich mechanizmów kontrolnych w zakresie terminowości księgowania wyciągów z konta ewidencyjnego i do jednego uczestnika zalecenie przestrzegania terminów dostarczania raportów dziennych o zagregowanych indywidualnych stanach posiadania. Czterem uczestnikom zwrócono uwagę na wystąpienie nieprawidłowości w dostarczonych przez nich raportach dziennych.

Przeprowadzona przez NIK kontrola dokumentacji z bieżącej kontroli raportów dziennych dostarczonych przez uczestników systemu depozytowego wykonanej w aplikacji DN/400 systemu kdpw_stream w 10 losowo wybranych dniach wykazała, że przestrzegane były procedury wykonywania kontroli przez KDPW S.A.

(dowód: akta kontroli str. 6-8, 197-287, 330-332)

Szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania kontroli w jednostkach organizacyjnych uczestnika systemu depozytowego KDPW oraz sposób ich dokumentowania określone zostały w Instrukcji stanowiącej załącznik do Regulaminu kontroli uczestników KDPW wykonywanej przez Dział Nadzoru KDPW S.A. oraz w procedurze procesu kontroli w siedzibie uczestnika KDPW, która szczegółowo reguluje sposób przeprowadzenia kontroli zgodności z wymogami regulacji i kontroli doraźnej. Przyjętą zasadą było przeprowadzenie kontroli w siedzibie każdego z uczestników systemu KDPW co najmniej raz w roku. Kontrole planowano z uwzględnieniem wyników kontroli bieżącej raportów dziennych dostarczanych przez uczestników, wyników poprzednich kontroli w siedzibie uczestników oraz informacji bieżących o prowadzeniu ewidencji papierów wartościowych przez uczestników.

Zespół Nadzoru nad Uczestnikami przeprowadził w kontrolowanym okresie coroczne kontrole u wszystkich uczestników systemu depozytowego KDPW. W 2012 r. przeprowadzono 46 planowanych kontroli, w 2013 r. 45 planowanych kontroli oraz dwie kontrole doraźne związane z zakończeniem uczestnictwa w systemie. W I połowie 2014 r. przeprowadzonych zostało 21 kontroli planowanych oraz dwie kontrole doraźne, w tym jedna przeprowadzona na wniosek Zespołu Kontroli i Sprawozdawczości Ewidencji, w związku z zastrzeżeniami do wyjaśnień składanych przez uczestnika po stwierdzeniu nieprawidłowości w dostarczonym raporcie dziennym, i jedna związana z zakończeniem uczestnictwa w systemie.

Stosownie do § 38 Regulaminu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, o uchybieniach w działalności uczestnika systemu depozytowego stwierdzonych w toku wykonywania nadzoru, KDPW S.A. zawiadamiał Komisję Nadzoru Finansowego (KNF). W kontrolowanym okresie skierowano do KNF 27 zawiadomień o 79 uchybieniach i nieprawidłowościach, w tym 10 zawiadomień o 33 uchybieniach i nieprawidłowościach w 2012 r., 11 zawiadomień o 32 uchybieniach i nieprawidłowościach w 2013 r. i sześć zawiadomień o 14 uchybieniach i nieprawidłowościach do 30 czerwca 2014 r. Wypełnianie obowiązków sprawozdawczych wobec KNF wynikających z § 38 Regulaminu uregulowane zostało w procedurze procesu „Informacje dla KNF”, w której opisane są zasady przygotowania i przekazywania do KNF pisemnych informacji o uchybieniach i nieprawidłowościach w działalności uczestnika systemu depozytowego stwierdzonych w toku wykonywania nadzoru przez KDPW S.A.

Kontrola dokumentacji z jednej kontroli planowanej i jednej kontroli doraźnej w jednostkach organizacyjnych uczestnika systemu depozytowego KDPW oraz wszystkich zawiadomień przekazanych do KNF wykazała, że przestrzegane były obowiązujące w tym zakresie procedury wewnętrzne.

Zarząd KDPW S.A. otrzymywał w okresach kwartalnych informację o błędach w raportach dziennych dostarczanych przez uczestników systemu depozytowego KDPW oraz zagregowane roczne wyniki kontroli bieżącej i okresowej prawidłowości prowadzenia przez uczestników systemu depozytowego KDPW ewidencji papierów wartościowych.

(dowód: akta kontroli str. 173-174, 289-329, 333-381)

W wyniku działań kontrolnych Działu Nadzoru KDPW S.A. w okresie objętym kontrolą nie stosowano wobec uczestników systemu depozytowego środków dyscyplinujących i porządkowych określonych w rozdziale VIIIa Regulaminu KDPW. Zgodnie z § 103 ust. 1 Regulaminu w każdym miesiącu naliczane były i pobierane od uczestników bezpośrednich KDPW opłaty specjalne, o których mowa w § 102 ust. 1 pkt 3 Regulaminu, w tym:

- opłaty za spowodowanie zawieszenia rozrachunku transakcji zawartej w obrocie zorganizowanym lub rozrachunku posttransakcyjnego dokonywanego w związku z taką transakcją, z powodu braku pokrycia na koncie ewidencyjnym lub na rachunku pieniężnym uczestnika, w wysokości 2.513.562 zł w 2012 r., 4.678.185 zł w 2013 r., 1.598.992 zł do czerwca 2014 r.,
- opłaty za każde ponowne skierowanie do rozrachunku transakcji, której rozrachunek nie mógł zostać dokonany w całości lub w części z powodu braku pokrycia na koncie ewidencyjnym lub na rachunku pieniężnym uczestnika, lub za każde ponowne skierowanie do realizacji operacji, która nie mogła zostać zrealizowana z powodu braku pokrycia na koncie ewidencyjnym, wysokości 949.868 zł w 2012 r., 1.878.420 zł w 2013 r., 928.412 do czerwca 2014 r.,
- opłaty za uruchomienie procedury zamknięcia pożyczki w przypadku, o którym mowa w § 73 ust. 3-5 Regulaminu KDPW, w wysokości 1.000 zł w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 288)

Na podstawie § 108 ust. 1 Regulaminu KDPW, Uchwałą Nr 533/14 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 6 czerwca 2014 r., zawieszono uczestnictwo spółki Dom Maklerski IDM S.A. w systemie depozytowym w typach uczestnictwa biuro maklerskie, biuro maklerskie - rachunek własny oraz sponsor emisji, realizowanych w ramach działalności maklerskiej prowadzonej przez spółkę, na okres od dnia 7 czerwca 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. Uchwałą podjęto w związku z decyzją KNF z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej przez Dom Maklerski IDM S.A. W uchwale zobowiązano spółkę do przekazania do KDPW S.A. informacji w sprawie sposobu wypłaty świadczeń z instrumentów, które według stanu na dzień ustalenia osób uprawnionych do otrzymania świadczeń były lub będą rejestrowane na kontach ewidencyjnych prowadzonych dla Domu Maklerskiego IDM S.A.

(dowód: akta kontroli str. 567-577)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KDPW S.A. w obszarze sprawowania nadzoru nad ewidencją papierów wartościowych prowadzoną przez uczestników KDPW.

1.2. Zabezpieczenie interesów inwestorów w systemie rekompensat

Opis stanu
faktycznego

Ochronę aktywów inwestorów w przypadku niewypłacalności firmy inwestycyjnej zabezpiecza obowiązkowy system rekompensat utworzony i prowadzony przez KDPW S.A. na podstawie art. 133 ust. 1 ustawy o obrocie. Zasady funkcjonowania

tego systemu uregulowane zostały w Dziale V, tj. w art. 132-146 ww. ustawy. Celem systemu jest zapewnienie inwestorom rekompensat za utracone wartości instrumentów finansowych i środki pieniężne zgromadzone przez nich w domach maklerskich, do wysokości określonej ww. ustawą, tj. wypłat do wysokości równowartości 3 000 EUR w 100% wartości środków objętych systemem rekompensat oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę, z tym że górna granica środków objętych systemem rekompensat wynosi równowartość w złotych 22 000 EUR.

Ochronie poprzez system rekompensat podlegają klienci licencjonowanych instytucji inwestycyjnych, którzy mają podpisaną umowę na świadczenie usług maklerskich i powierzyli środki pieniężne i instrumenty finansowe podmiotom uczestniczącym w systemie rekompensat, z wyłączeniem klientów profesjonalnych.

Uczestnikami systemu są licencjonowane podmioty prowadzące działalność maklerską, tj. domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską, banki powiernicze, towarzystwa funduszy inwestycyjnych prowadzące działalność w zakresie zarządzania portfelem instrumentów finansowych na zlecenie oraz oddziały zagranicznych osób prawnych prowadzących działalność maklerską na terytorium państwa należącego do OECD lub WTO, o ile nie są uczestnikami systemu rekompensat obowiązującego w państwie ich siedziby lub system rekompensat w państwie siedziby nie zapewnia odszkodowań w wysokości określonej w ustawie o obrocie. Uczestnictwo tych podmiotów w systemie rekompensat jest obowiązkowe.

Środki systemu rekompensat pochodzą z wpłat uczestników i odsetek za opóźnienia we wpłatach oraz pożytków uzyskanych z tytułu zarządzania tymi środkami i zgodnie z art. 138 ust. 1 ww. ustawy stanowią współwłasność uczestników systemu. Zgodnie z art. 137 ust. 1 ww. ustawy domy maklerskie są zobowiązane do wnoszenia do systemu w każdym roku kalendarzowym obowiązkowych rocznych wpłat w wysokości sumy iloczynów:

- stawki nie wyższej niż 0,4% oraz średniego stanu środków pieniężnych inwestorów,
- stawki nie wyższej niż 0,01% oraz średniej wartości instrumentów finansowych z ostatnich 12 miesięcy posiadanych przez inwestorów lub rejestrowanych na rachunkach zbiorczych.

Zgodnie z art. 137 ust. 5 ustawy o obrocie banki powiernicze są zobowiązane do wnoszenia do systemu rocznych wpłat w wysokości iloczynu stawki nie wyższej niż 0,01% oraz średniej wartości instrumentów finansowych będących przedmiotem obrotu na rynku zorganizowanym z ostatnich 12 miesięcy zapisanych na rachunkach inwestorów lub rejestrowanych na rachunkach zbiorczych.

Art. 137 ust. 7 ustawy o obrocie zobowiązuje KDPW S.A. do określenia wysokości stawek obowiązkowych rocznych wpłat na kolejny rok i powiadomienia o nich uczestników systemu, nie później niż do końca roku poprzedzającego rok, w którym wpłata ma być wniesiona. W kontrolowanym okresie KDPW S.A. wywiązywał się z tego obowiązku. Wysokość stawek stanowiących podstawę wyliczenia wpłat do systemu rekompensat na lata 2012-2014 była następująca:

- 0,185% w odniesieniu do średniego stanu środków pieniężnych inwestorów,
- 0,001% w odniesieniu do średniej wartości instrumentów finansowych posiadanych przez inwestorów lub rejestrowanych na rachunkach zbiorczych.

Stosownie do art. 134 ust. 1 ustawy o obrocie Rada Nadzorcza KDPW S.A. przyjęła Uchwałę Nr 6/97/01 z dnia 12 marca 2001 r. Regulamin Funkcjonowania Systemu Rekompensat, który szczegółowo określa sposób funkcjonowania tego systemu. W kontrolowanym okresie dwoma uchwałami Rady Nadzorczej z 2012 r. wprowadzono zmiany w Regulaminie. Spełniony był wymóg zatwierdzenia

Regulaminu i wprowadzonych zmian przez Komisję Papierów Wartościowych i Giełd, a po jej likwidacji przez Komisję Nadzoru Finansowego.

(dowód: akta kontroli str. 389-391, 401-444)

Zgodnie z § 10 Regulaminu Funkcjonowania Systemu Rekompensat uczestnicy systemu powinni przekazywać do KDPW S.A. nie później niż do 31 stycznia każdego roku kalendarzowego informacje o wysokości wpłaty rocznej ustalonej zgodnie z przepisami ustawy o obrocie oraz informacje o średniej wartości aktywów za okres 12 miesięcy poprzedniego roku kalendarzowego w podziale na średni stan środków pieniężnych inwestorów i średnią wartość instrumentów finansowych inwestorów lub rejestrowanych na rachunkach zbiorczych, natomiast nie później niż do 31 lipca każdego roku kalendarzowego informacje o wysokości rat za trzeci i czwarty kwartał kalendarzowy oraz informacje o średniej wartości aktywów za okres drugiego półrocza poprzedniego roku kalendarzowego i pierwszego półrocza bieżącego roku kalendarzowego w podziale na średni stan środków pieniężnych inwestorów i średnią wartość instrumentów finansowych inwestorów lub rejestrowanych na rachunkach zbiorczych. Dane dotyczące średniej wartości aktywów nie były weryfikowane przez KDPW S.A. z uwagi na brak uprawnień do przeprowadzania kontroli dokumentów uczestników systemu rekompensat w tym zakresie.

Wpłaty do systemu rekompensat wnoszone są na rachunek KDPW S.A. w Narodowym Banku Polskim w czterech ratach do ostatniego dnia roboczego miesiąca kończącego kwartał kalendarzowy. W przypadku opóźnienia wpłaty, stosownie do art. 137 ust. 12 ww. ustawy, KDPW S.A. przysługuje roszczenie o zapłatę do systemu rekompensat odsetek w wysokości odsetek pobieranych od zaległości podatkowych.

KDPW S.A., na podstawie danych otrzymanych od uczestników systemu, weryfikował poprawność ustalenia przez uczestników wpłaty rocznej do systemu rekompensat i wysokości poszczególnych rat kwartalnych. W przypadku stwierdzenia błędów w wyliczeniach podejmowane były działania wyjaśniające. Ponadto kontrolowano zgodność kwot wpłaconych z zadeklarowanymi oraz terminowość wniesienia wpłat na rachunek bankowy KDPW S.A. W przypadku stwierdzenia niedopłaty lub braku wpłaty w terminie ustawowym, wzywano uczestnika do uzupełnienia wpłaty i naliczano odsetki z tytułu opóźnienia. W kontrolowanym okresie wystąpiło 26 opóźnień we wpłatach na łączną kwotę 166.589 zł, od których wyegzekwowano wszystkie należne odsetki w wysokości 625 zł. Wszyscy uczestnicy systemu rekompensat dokonali należnych wpłat do systemu rekompensat na rachunek bankowy KDPW S.A.

(dowód: akta kontroli str. 385-386, 391-395, 397-398, 421)

Kontrola dokumentacji za okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2014 r., dotyczącej 10 losowo wybranych uczestników systemu rekompensat w zakresie kompletności wyliczeń wpłat rocznych do systemu i wysokości poszczególnych rat kwartalnych, a także zgodności kwot wpłaconych z zadeklarowanymi oraz terminowości wniesienia wpłat na rachunek bankowy KDPW S.A. wykazała, że KDPW S.A. prawidłowo nadzorował realizację przez uczestników systemu obowiązków związanych z funkcjonowaniem systemu rekompensat. Za opóźnienia we wpłacie poszczególnych rat do systemu przez sześciu uczestników naliczone zostały i pobrane należne odsetki w wysokości 618 zł.

(dowód: akta kontroli str. 583-772)

W art. 137 ust. 19 ustawy o obrocie określona została maksymalna wysokość wpłat wnoszonych przez uczestników do systemu rekompensat, po przekroczeniu której

następuje zawieszenie dokonywania wpłat do systemu. Maksymalną wysokość wpłat dla uczestnika określono jako dziesięciokrotność stawki ustawowej, o której mowa w art. 137 ust. 1 ww. ustawy, obliczonej zgodnie z zasadami obliczania wysokości rocznych wpłat. Art. 137 ust. 20 ww. ustawy stanowi, że w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wpłat, KDPW S.A. zwraca uczestnikowi nadwyżkę wniesionych wpłat. Warunki i tryb zwrotu nadwyżki wniesionych rocznych wpłat uregulowane zostały w Rozdziale IIIa, tj. w § 13a-13c Regulaminu Funkcjonowania Systemu Rekompensat. W Regulaminie ustalono, że zwrot nadwyżek wniesionych wpłat dokonywany jest dwa razy w roku w terminach wnoszenia pierwszej i trzeciej raty wpłaty rocznej. W 2012 r. dokonano zwrotu nadwyżek wniesionych wpłat trzem uczestnikom systemu rekompensat w łącznej wysokości 111.182 zł, w 2013 r. 11 uczestnikom w wysokości 2.621.695 zł, a w I połowie 2014 r. czterem uczestnikom w wysokości 425.217 zł.

(dowód: akta kontroli str. 400, 422-423, 522, 786, 818)

Na koniec 2012 r. uczestnikami systemu rekompensat było 91 podmiotów, na koniec 2013 r. 99 podmiotów, a na koniec czerwca 2014 r. 96 podmiotów.

Aktywa systemu rekompensat na koniec 2012 r. wynosiły 129.314.435 zł, na koniec 2013 r. 143.184.462 zł, a na koniec czerwca 2014 r. 148.973.108 zł.

W § 14 Regulaminu Funkcjonowania Systemu Rekompensat określone zostały rodzaje instrumentów finansowych, w które mogą być lokowane środki systemu rekompensat. W kontrolowanym okresie KDPW S.A. przestrzegał postanowień Regulaminu, w tym zakresie i lokował środki w obligacjach skarbowych, w obligacjach gwarantowanych przez Skarb Państwa, w krótkoterminowych obligacjach bankowych oraz na lokatach bankowych. Nie były przekroczone w kontrolowanym okresie limity lokowania środków w poszczególne rodzaje instrumentów finansowych, określone w § 15 Regulaminu. Najwięcej środków było lokowanych w obligacje skarbowe i lokaty terminowe. Pożytki osiągnięte z tytułu lokowania środków systemu rekompensat w 2012 r. wyniosły 30.337.245 zł, 2013 r. 33.963.648 zł, a w I półroczu 2014 r. 34.682.804 zł.

KDPW S.A. wywiązywał się w kontrolowanym okresie z obowiązku wynikającego z § 17 ust. 2 Regulaminu i przekazywał uczestnikom systemu rekompensat półroczne sprawozdania z zarządzania środkami systemu rekompensat.

(dowód: akta kontroli str. 400, 423-425, 518, 520-521, 785, 789-790, 813, 818)

KDPW S.A. przestrzegał postanowień art. 137 ust. 12a ww. ustawy i przekazywał w kontrolowanym okresie do Komisji Nadzoru Finansowego w pierwszym kwartale każdego roku kalendarzowego informację o domach maklerskich obowiązanych do wniesienia wpłat rocznych za ten rok oraz o ich wysokości. Komisja Nadzoru Finansowego nie kwestionowała rzetelności tych danych.

(dowód: akta kontroli str. 385, 474-517)

W kontrolowanym okresie KDPW S.A. nie dokonywał wypłat inwestorom ze środków systemu rekompensat, z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie.

Nie zachodzi również potrzeba uruchamiania procesu wypłaty rekompensat inwestorom Domu Maklerskiego IDM S.A., po ogłoszeniu w dniu 22 lipca 2014 r. jego upadłości. Na 31 października 2014 r. nie wystąpiły roszczenia inwestorów wobec Domu Maklerskiego IDM S.A., które mogłyby podlegać zaspokojeniu ze środków systemu rekompensat.

Procedura uruchamiania systemu rekompensat na wypłatę rekompensat inwestorom przyjęta została uchwałą nr 1161/2011 Zarządu KDPW S.A. z dnia 23 grudnia 2011 r. Reguluje ona zasady postępowania KDPW S.A. w sytuacji

uruchomienia systemu rekompensat oraz przeprowadzania kontroli prawidłowości wypłat rekompensat przez syndyka.

(dowód: akta kontroli str. 384, 445-471, 578-582)

Zgodnie z wymogiem określonym w art. 146 ust. 2 ww. ustawy roczne sprawozdania Zarządu KDPW S.A. z działalności systemu rekompensat za lata 2012-2013 zostały zbadane przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Biegły rewident przeprowadzający badanie nie wniósł zastrzeżeń do sprawozdań za badany okres.

(dowód: akta kontroli str. 773-818)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KDPW S.A. w obszarze prowadzenia obowiązkowego systemu rekompensat zabezpieczającego interesy inwestorów.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia grudnia 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Budżetu i Finansów

Dyrektor
Stanisław Jarosz

Kontroler
Wiesław Lipski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis